NORAKSTS
Lieta Nr. A42553007
(A-2723-08/2)

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 23.jūlijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis M.Mednis,
piedaloties pieteicējam *K.P.*, atbildētāja Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas pieaicinātajam pārstāvjiem Zitai Studentei un Kristapam Sautiņam, tulcēm Jūlijai Buļinai un Dinai Drozdeckai,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu pēc *K.P.* pieteikuma pret Latvijas Republikas Tieslietu ministriju par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par zaudējumu atlīdzināšanu par periodu no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, kā arī par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, un tiesa konstatēja sekojošo.

Aprakstošā daļa

[1.1] 2007.gada 9.februārī *K.P.* (turpmāk arī – pieteicējs) vērsās Latvijas Republikas Tieslietu ministrijā (turpmāk arī – atbildētāja) ar iesniegumu (lietas 62.lp.), lūdzot atlīdzināt neizmaksāto darba algu 60% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, kas netika izmaksāta, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru kabineta (turpmāk - MK) 2004.gada 22.aprīļa noteikumiem Nr.417 „Grozījumi Ministru kabineta 2002.gada 19.februāra noteikumos Nr.74 „Notiesāto darba samaksas kārtība brīvības atņemšanas iestādēs”” (turpmāk arī - Noteikumi) par laiku no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, saskaņā ar Satversmes tiesas 2005.gada 21.novembra spriedumu (turpmāk arī - Satversmes tiesas spriedums).
[1.2] Tieslietu ministrija 2007.gada 28.februārī pieteicējam sniedza atbildi Nr.1-10/184-P „Par zaudējumu atlīdzināšanu”(turpmāk arī – Atbilde, lietas 4.-5.lp.), norādot:
[1.2.1] Saskaņā ar Noteikumu 1.punktu veikti grozījumi MK 2002.gada 19.februāra noteikumos Nr.74 „Notiesāto darba samaksas kārtība brīvības atņemšanas iestādē” un noteikts: notiesātais par darbu no budžeta finansējuma iestādes darbinieka amatā saņem atalgojumu 40% apmērā no attiecīgā darbinieka mēneša darba algas (stundas tarifa likmes), kas aprēķināta atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba samaksas noteikšanu no valsts budžeta finansējamo iestāžu darbiniekiem un notiesātā minimālā mēneša darba alga un minimālā stundas tarifa likme nedrīkst būt zemāka par 40% no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas (stundas tarifa likmes) valstī.
[1.2.2] Satversmes tiesa 2005.gada 21.novembra spriedumā lietā „Par Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumu Nr.417 „Grozījumi Ministru kabineta 2002.gada 19.februāra noteikumos Nr.74 „Notiesāto darba samaksas kārtība brīvības atņemšanas iestādēs”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 107.pantam un Eiropas Cilvēku tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14.punktam” Noteikumu 1.punktu atzina par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64.pantam un spēkā neesošu no sprieduma publicēšanas brīža. Spriedums publicēts laikrakstā „Latvija Vēstnesis” 2005.gada 25.novembrī. Tādējādi Noteikumu 1.punkts, ar kuru izdarīti grozījumi MK 2002.gada 19.februāra noteikumos Nr.74 „Notiesāto darba samaksas

kārtība brīvības atņemšanas iestādēs" un kurā noteikts notiesāto personu minimālās mēneša darba algas apmērs, ir spēkā neesoši no 2005.gada 25.novembra.
[1.2.3] Tāpēc lūgumam par zaudējumu atlīdzināšanu par laiku no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim nav pamata, jo Satversmes tiesas spriedums par Noteikumu 1.punkta atzīšanu par spēkā neesošu nav attiecināms uz darba algu, kas aprēķināta par veikto darbu līdz 2005.gada 25.novembrim.
[2.1] 2007.gada 19.martā pieteicējs Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu pret Tieslietu ministriju par labvēlīga administratīvā akta izdošanu atlīdzināt zaudējumus par periodu no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, kā arī par morālā kaitējuma Ls 3000 apmērā atlīdzināšanu, un 2007.gada 20.jūlijā pieteicēja pieteikums (lietas 2.-3.lp.) pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.
[2.2] Pieteicējs pieteikumu pamato ar to, ka viņš Brasas cietumā nostrādāja no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim un līdz ar to prettiesiskie Noteikumi tieši skāra pieteicēju.
[3] Atbildētājs paskaidrojumā (lietas 39.-40.lp.) pieteikumu neatzīst un paskaidro:
[3.1] Atbildē pieteicējam paskaidrots, ka lūgumam par zaudējuma atlīdzināšanu par laiku no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim nav pamata, jo ar Satversmes tiesas spriedumu noteikumu 1.punkts atzīts par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas brīža. Pieteicēja darba alga par laika posmu no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim aprēķināta pēc spēkā esošiem MK noteikumiem par notiesāto darba samaksas kārtību brīvības atņemšanas iestādēs.
[3.2] Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 92.pants paredz personai tiesības prasīt atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem, personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņai nodarīti ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Atlīdzinājuma izmaksas kārtību un apmērus reglamentē Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmo daļu, lai personai rastos tiesības saņemt atlīdzinājumu, nepieciešams konstatēt, ka iestāde rīkojusies prettiesiski - izdevusi prettiesisku administratīvu aktu vai veikusi prettiesisku faktisko rīcību, vai arī konstatēt tās bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Arī juridiskajā literatūrā atzīts, ka zaudējumu atlīdzināšanai nepieciešami šādi priekšnosacījumi: iestādes prettiesiskā rīcība; iestādes vaina; zaudējumu esamība un to konkrētais apmērs; cēloniskais sakars starp prettiesisku rīcību un zaudējumiem.
[3.3] Lai noteiktu zaudējumu atlīdzības pienākumu, ir jāizvērtē, vai zaudējumu atlīdzībai ir atbilstošs pamats, respektīvi, vai ir iestājušies visi minētie priekšnosacījumi. Lai atlīdzinātu zaudējumus, pirmkārt, ir jākonstatē iestādes prettiesiska rīcība. Konkrētajā gadījumā nav konstatējams zaudējumu atlīdzinājuma tiesiskais pamats, jo atbildētājs nav izdevis prettiesisku administratīvo aktu, kā arī atbildētāja rīcība nav prettiesiska. Pieteicēja darba alga no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim aprēķināta atbilstoši spēkā esošiem Noteikumiem par notiesāto darba samaksas kārtību brīvības atņemšanas iestādēs. Līdz ar to konkrētajā lietā nav konstatējami priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai, kā arī nav pamata lemt par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.
[4] 2008.gada 29.febuārī Administratīvajā rajona tiesā atbildētājs iesniedza *K.P.* 2007.gada 5.februāra iesnieguma kopiju, kā arī sniedza informāciju par to, ka saskaņā ar Tiesu informatīvajā sistēmā esošo informāciju un Ieslodzījuma vietu pārvaldes

sniegto informāciju pieteicējs ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2002.gada 16.septembra spriedumu lietā Nr.1088140601/K29-686/02 notiesāts pēc Krimināllikuma 176.panta trešās daļas un 15.panta ceturtās daļas ar brīvības atņemšanu uz astoņiem gadiem, mantas konfiskāciju un policijas kontroli uz diviem gadiem. Tiesas spriedums stājās likumīgā spēkā 2006. gada 9. novembrī. Soda termiņa sākums - no aizturēšanas brīža, t. i., 2001.gada 21.augusta. Saskaņā ar spriedumā noteikto soda termiņš beigsies 2009.gada 21.augustā. Pēc aizturēšanas 2001.gada 21.augustā pieteicējs 23.augustā, saskaņā ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2001.gada 23.augusta lēmumu par drošības līdzekļa - apcietinājuma piemērošanu ievietots Rīgas Centrālcietumā 2002.gada 22.augustā pieteicējs no Centrālcietuma pārvietots tālākai turēšanai apcietinājumā uz Brašas cietuma izmeklēšanas cietuma nodaļu. Pēc tiesas sprieduma stāšanās likumīgā spēkā 2006.gada 2.decembrī pārvietots piespriestā soda izciešanai uz Brašas slēgta tipa cietuma zemāko režīma pakāpi. Atbilstoši Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2007.gada 24.septembra lēmumam, kas pieņemts saskaņā ar Krimināllikuma 61.pantu, pieteicējs atbrīvots tiesas zālē nosacīti pirms termiņa, neizciešot soda laiku vienu gadu 10 mēnešus un 27 dienas.

Attiecībā uz tiesas lūgumu sniegt informāciju par pieteicēja darba tiesisko attiecību pamatojumu atbildētājs paskaidroja, ka laikā no 2004.gada 13.februāra līdz 2007.gada 20.septembrim pieteicējs, pamatojoties uz Brasas cietuma priekšnieka 2004.gada 2.februāra rīkojumu Nr. 9, bija nodarbināts cietuma saimnieciskajā apkalpē kā kurinātājs, un papildus, pamatojoties uz cietuma priekšnieka 2006.gada 3.jūlija rīkojumu Nr. 23, no 2006.gada 7. līdz 30.jūnijam nodarbināts pie komersanta (veikalā).

[5] Pieteicējs tiesas sēdē uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu un uz tiesas jautājumu nevarēja paskaidrot, cik liela naudas summa no darba algas pieteicējam ieturēta Brasas cietumā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim.

[6] Atbildētāja pārstāvji pieteikumu neatzina ar Atbildē un paskaidrojumos norādīto motivāciju, kā arī paskaidroja, ka no pieteicēja darba algas Brasas cietumā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim nav izdarīti ieturējumi pamatojoties uz Noteikumu 1.punktu.

Motīvu daļa

[7] Pieteicēja prasījumi šajā lietā atbilstoši pieteikumam un Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 15.maija lēmumā konstatētajā pieteikuma priekšmetam (lietas 20.lp.) ir par pienākuma uzlikšanu Tieslietu ministrijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu par zaudējumu atlīdzināšanu par neizmaksāto darba algu laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, kā arī par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas pieteicējam nodarīts ar Brasas cietuma rīcību, izdarot ieturējumus no pieteicēja darba algas laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim.

[8] Tā kā pieteicējs arī atbildētājam lūdzis izdot labvēlīgu administratīvo aktu - 2007.gada 9.februārī atbildētājs saņēma pieteicēja iesniegumu, kurā lūgts atdot pieteicējam prettiesiski ieturētos līdzekļus 60% apmērā no pieteicēja darba algas laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim (lietas 62.lp.), tad tiesa izskata pieteicēja prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, jo judikatūrā atzīts (arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 2.novembra spriedumā lietā SKA-415/2006), ka nelabvēlīgais

administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. [...] Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu.

[9] Pieteicējs lūdz uzdot atbildētājam izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu un izmaksāt darba algu 60% apmērā no MK noteiktās minimālās mēneša darba algas par laika posmu no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, kura Brasas cietumā pieteicējam netika izmaksāta, pamatojoties uz Noteikumu 1.punktu.

Ievērojot APL 249.pantā noteiktās prasījuma robežas un šī sprieduma 8.punktā norādīto judikatūru, tiesai jāizvērtē, vai pieteicējam atbilstoši pieteikumā ietvertajam prasījumam ir tiesības uz labvēlīga administratīva akta izdošanu, bet nav jāizvērtē atbildētāja atteikuma izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu pamatojums.

[10] Tiesa konstatē, ka pēc pieteicēja viedokļa, atbildētājam ir pienākums pieteicējam izmaksāt ieturējumus no pieteicēja darba algas Brasas cietumā laika posmā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, kas veikti saskaņā ar Noteikumu 1.punktu par darbu no budžeta finansējuma iestādes darbinieka amatā izmaksājot atalgojumu tikai 40% apmērā no attiecīgā darbinieka mēneša darba algas (stundas tarifa likmes), kas aprēķināta atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba samaksas noteikšanu no valsts budžeta finansējamo iestāžu darbiniekiem.

[11] Tomēr pieteicējs tiesas sēdē uz tiesas jautājumu nevarēja paskaidrot, tieši cik liela naudas summa no darba algas pieteicējam netika izmaksāta Brasas cietumā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim.

Atbilstoši APL 107.panta ceturtajai daļai savācot pierādījumus pēc tiesas iniciatīvas, lietā iegūti pierādījumi par pieteicējam izmaksāto darba algu Brasas cietumā (lietas 80.lp.), no kuriem redzams, ka no pieteicējam izmaksātās darba algas Brasas cietumā laika posmā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, ir ieturēti tikai iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kuras pieteicējs šajā lietā nelūdz atlīdzināt.

Atbilstoši APL 150.panta trešajai daļai, pieteicējam atbilstoši savām iespējām jāpiedalās pierādījumu savākšanā. Pēc tiesas ieskata, šī norma īpaši piemērojama gadījumos, kad pieteicējs pieprasa izdot labvēlīgu administratīvu aktu un izmaksāt atlīdzinājumu, tāpēc šajā lietā, kad pieteicējs nevar pamatot, vai vispār jebkāda naudas summa no darba algas pieteicējam ieturēta Brasas cietumā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim un ja ieturēta, tad cik liela ir šī naudas summa, bet lietā esošie pierādījumi apliecina, ka no pieteicējam izmaksātās darba algas Brasas cietumā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, nav veikti ieturējumi saskaņā ar Noteikumu 1.punktu, tad pieteikums daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir noraidāms.

[12] Tālāk tiesa izskata pieteicēja prasījumu uzlikt par pienākumu Tieslietu ministrijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 3000 apmērā (lietas 2. un 20.lp.), kas pieteicējam nodarīts ar Brasas cietuma rīcību, izdarot ieturējumus no pieteicēja darba algas laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim.

Tiesa konstatē, ka pieteikums būtu atstājams bez izskatīšanas daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties uz APL 278.panta 1.punktu, jo pieteicējs šajā daļā nav ievērojis APL 93.panta noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību, un nav prasījis atbildētājam atlīdzināt pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu ar Brasas cietuma faktisko rīcību, izdarot ieturējumus no pieteicēja darba algas laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim, bet atbildētāja saņemtajā pieteicēja iesniegumā bija vienīgi lūgts atdot pieteicējam prettiesiski ieturētos līdzekļus 60% apmērā no pieteicēja darba algas laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim (lietas 62.lp.), pamatojoties uz Satversmes tiesas spriedumu par Noteikumu 1.punkta atzīšanu par spēkā neesošu.

Tomēr ievērojot procesuālās ekonomijas principu, tā kā ne Brasas cietums, ne Tieslietu ministrija uz Noteikumu 1.punkta pamata no pieteicēja darba algas laika periodā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim nav ieturējusi nekādus līdzekļus, tad pieteicējam nav nepieciešams prasīt atlīdzinājumu no atbildētāja un pieteikums arī šajā daļā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 251.-255.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *K.P.* pieteikumu pret Latvijas Republikas Tieslietu ministriju par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par zaudējumu atlīdzināšanu par Brasas cietumā no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumiem Nr.417 „Grozījumi ministru kabineta 2002.gada 19.februāra noteikumos Nr.74 „Notiesāto darba samaksas kārtība brīvības atņemšanas iestādēs”” ieturēto darba algu, kā arī par morālā kaitējuma Ls 3000 apmērā atlīdzināšanu, kas nodarīts ar Brasas cietuma faktisko rīcību, no 2004.gada 1.maija līdz 2005.gada 25.novembrim ieturot pieteicēja darba algu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Spriedums sastādīts 2008.gada 23.jūlijā.

Tiesnesis (paraksts) M.Mednis
NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas tiesnesis M.Mednis
Rīgā, 2008.gada 23.jūlijā.